

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

עבירות תקיפה והתעללות בקשישים בבתי אבות - סוגים ועונשים

לאחרונה נדמה שאנו עומדים בפני גל עכור של סיפורים על תקיפות קשישים בבתי האבות ברחבי הארץ, כאשר המקרה האחרון שעלה לחדשות, התרחש בבית אבות בחיפה, שם קשיש תועד כשהוא מוכה על ידי מטפלו. הקשישים, אשר מוגדרים כחסרי ישע, אמורים להיות מוגנים באותם מוסדות, אך שוב ושוב מתגלה שלא תמיד כך הדבר. מטפלים העובדים שעות ארוכות עבור שכר זעום לא פעם מזניחים, מקללים ואף מכים את האנשים המוחלשים בחברה הנתונים לחסדיהם. עו"ד אסף דוק מסביר על יסודות עבירות התקיפה וההתעללות בקשישים והעונשים בצידן וכן באילו צעדים משפטיים ניתן לנקוט במידה ומתעורר חשד על אירועים שכאלה בבתי אבות.

לאחרונה, לא מעט אנשים הזדעזעו ולמרבה הצער גם הזדהו, לאחר שנחשפו לדברים דומים דרך סיפורי קרוביהם, כאשר צפו במהדורות החדשות במטפל אשר מכה אל מול עיני המצלמה הנסתרת, את הקשיש המטופל על ידו בבית אבות שבחיפה. בעקבות התמונות הקשות מנכ"ל המוסד התפטר, אך הבושה נשארה.

לא מעט עדויות מקרובי משפחה מודאגים, מופיעות בעיתונות ובתחקירים שונים על היחס לו "זוכים" הקשישים בתחנתם האחרונה, שאמורה להיות תחנה בטוחה ושלווה בטרם הם הולכים לעולמם. הזנחה, התעללות ואפילו תקיפות של ממש, הן מנת חלקם של לא מעט קשישים הנסעדים בבתי אבות, שחלקם אינם צלולים מספיק אפילו בכדי להעיד על המעשים, וחלקם מעידים - אך אין מי שישמע ויפעל בנידון.

יסודות עבירות תקיפה והתעללות בקשישים בבית אבות

סעיף 368 לחוק העונשין, קובע עד **5 שנות מאסר** לתוקף חסר ישע וגורם לו חבלה של ממש. במקרה בו התוקף הינו אחראי על חסר הישע - החוק קובע עד **7 שנות מאסר**. במידה והחבלה שנגרמה לחסר הישע היא חבלה חמורה, אזי דין התוקף יעמוד על עד **7 שנות מאסר**, ובמידה והתוקף הינו אחראי על אותו חסר ישע - עונשו יזנק לעד **9 שנות מאסר**.

כמו כן, סעיף 368 העוסק בעבירה של התעללות באדם חסר ישע, קובע עונש של עד **7 שנות מאסר** לאדם שמבצע בחסר ישע מעשה של התעללות גופנית, נפשית או מינית. במקרה בו המתעלל היה אחראי על חסר הישע - העונש יזנק לעד **9 שנות מאסר**. מכאן עולה, שהחוק רואה בחומרה רבה כל מעשה של התעללות בחסר ישע, במיוחד במצב בו המתעלל או התוקף אחראי על שלומו של אותו אדם.

מיהו חסר ישע? האם כל קשיש יוכנס תחת מונח משפטי זה?

האם קשיש בבית אבות נכנס תחת הקטגוריה של **חסר ישע**? התשובה על כך על פי ההגדרה המשפטית היא בהחלט כן. כולם יודעים באופן אינטואיטיבי מהו חסר ישע; אדם שלא יכול לעזור או להגן על עצמו בשלל מצבים בחיים, אך לא רבים מכירים את ההגדרה המשפטית למונח. מבחינה משפטית, חסר ישע הוא אדם אשר לו מסוגל לדאוג לחייו או לצרכיו הבסיסיים, הן מפאת גילו (צעיר מאוד או מבוגר מאוד), והן מפאת מצבו הבריאותי (פיזי, נפשי או שכלי).

אי לכך, במרבית המקרים, קשיש מהשורה הנמצא בבית אבות עשוי בהחלט לענות על הגדרה זו, שכן הוא תלוי במטפלו בצרכים הבסיסיים ביותר של תפקודו; אכילה, מקלחת, טיפולים רפואיים, שינה, ועוד. על כן, מטפל אשר תוקף קשיש בבית אבות בעצם תוקף חסר ישע הנתון תחת השגחתו, דבר שעשוי לגרור ענישה מחמירה ביותר. מעבר לכך, קיימת האפשרות לתבוע גם את המוסד עצמו

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

על תקיפה שביצע אחד מהעובדים בו.

דוגמה לפסיקת בית המשפט בתיק של תקיפת קשישה

תיק פלילי 12-10-49541 - במסגרתו הורשע אדם בעבירת תקיפת חסר ישע בבית אבות. בתיק מתואר שבשנת 2011 אישה קשישה (התובעת) הגיעה לבית סיעוד "בית נועם", והתאשפזה במחלקה הסייעודית של המקום. מצבה הבריאותי היה רעוע ביותר; היא הייתה מרותקת למיטתה, כמעט ולא יכלה להזיז את איברי גופה, וכן הייתה חסרת התמצאות במקום ובזמן.

על פי כתב האישום, אחד המטפלים הסייעדיים (הנתבע) שהועסקו בבית הסיעוד, נעמד סמוך למיטתה ואחז בצווארה בכוח ביד אחת. אז, הכה אותה במכות אגרופ ביד השנייה, שלוש פעמים. התקיפה הובילה לפגיעה בראשה ובעיניה של הקשישה. בשלב מסוים, מטפל אחר נכנס לחדר ונחשף למתרחש. המטפל התוקף סימן לו לשתוק, ולאחר מכן ניסה להסוות את הפגיעות בה באמצעות שיערה. לאחר שהתגלה המעשה, המטפל התוקף הועמד לדין פלילי שהוביל להרשעה על פי הודאתו בעבירות של תקיפת חסר ישע וכן עבירות של אימונים שהתרחשו באירוע זה ובכמה אירועים שונים, על בסיס הסעיפים 368ב(א) לחוק העונשין, וסעיף 192 לחוק העונשין. בעקבות עבירות אלו, נגזרו על הנאשם **18 חודשי מאסר בפועל**, יחד עם תשלום פיצויים לתובעת בסך של 11,000 שקלים.

אמנם, בזאת לא הסתיים המחיר ששילם הנאשם על מעשיו - לאחר שסיים לרצות את עונשו, הגישה הקשישה תביעה נזיקית בגין עוולת תקיפה לבית משפט השלום בנצרת, וכן כנגד המוסד שהעסיק אותו, בגין התרשלות בהעסקת העובד ובאי פיקוח עליו. תביעה התקבלה והיא זכתה לפיצויים ששולמו מכיסם של התוקף ושל המוסד שהעסיק אותו, בסך של 42,000 שקל, וכמו כן ב - 8,000 שקל הוצאות משפטיות.

כיצד ניתן להוכיח עבירות תקיפה נגד קשישים בבתי אבות?

למרות הבעייתיות הקיימת לעיתים בקבלת עדותם של קשישים שלא פעם אינם מתמצאים, זוכרים, או מבינים את המציאות היטב, ממקרים שאירעו עולה שבמידה ועלה החשד שקשיש סובל מהתעללות במוסד בו הוא שוהה, אכן יש אוזן קשבת במשטרה ובבתי המשפט. **חבלות, עדויות בעל פה של הקשיש, קשישים אחרים ושל אנשי צוות, לצד צילומי אבטחה ומצלמות נסתרות**, יכולים לשמש כראיות מוצקות לכך שמעשים לא ראויים ואף פליליים מתרחשים באותו מוסד. ככל שתהיה חשדן יותר, ותרבה לרחרח, לתשאל, לדרוש ולחקור, כך מצד אחד תרתיע את אנשי הצוות מלפגוע באדם היקר לך השוהה במוסד, ומאידך תוכל להשיג את הראיות שיש בהן בכדי להוכיח שהקשיש הקרוב אליך, סובל מהתעללות.

חושד כי קשיש או חסר ישע הקרוב אליך מותקף או סובל מהתעללות והזנחה בבית האבות?

למרות שמהחדשות ומהעיתונים נראה שהקשישים הנשלחים לבתי אבות מופקרים ונתונים בחסדיהם של המטפלים, וכל מה שנותר לקרובי משפחתם הוא לקוות שהם לא יפלו לידי של מטפל אלים וממורמר, אין הדבר הנכון. מערכת המשפט והאכיפה נותנים מענה משפטי ואכיפתי שיש בו כדי להרתיע בצורה חזקה ביותר, את אלו המעזים לתקוף קשישים הנתונים להשגחתם. החוק ובתי המשפט מחמירים ביותר עם מבצעי עבירות אלו, ושופטים לא מהססים לשלוח את המורשעים בהן לתקופות משמעותיות מאחורי סורג ובריח. לכן, במידה ואתה חושד כי קשיש הקרוב אליך, מותקף או סובל מהתעללות או הזנחה בבית האבות או המוסד הסייעודי בו הוא שוהה, אל תהסס ותפנה באופן מיידי **לעורך דין פלילי** אשר ידע ליעץ לך כיצד להשיג את הראיות הדרושות כדי להוכיח את חשדותיך, וידע להציג את גרסתך וגרסת הקשיש בצורה המיטבית והאמינה ביותר, עד להשגת הרשעה ושליחת התוקף מבית האבות - אל בית הכלא.

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

משרדנו מעניק מזה תקופה ארוכה ייעוץ וייצוג משפטי לנפגעי עבירה ובני משפחותיהם בעבירות תקיפה והתעללות בחסרי ישע במסגרת הליכים פליליים וכן בתביעות אזרחיות לפיצוי כספי בגין הנזקים שנגרמו להם. במידה והקרוב אליך נפגע כתוצאה מהתעללות או אלימות שהופעלה כלפיו והנך רוצה לפעול במישור הפלילי נגד האדם שפגע בו או לתבוע ממנו פיצויים בגין הנזקים שגרם במעשיו, פנה/י ללא דיחוי להתייעצות עמנו בטלפון **052-6885006** או השאר/י פרטים ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.